

УДК 811:378.147

DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2023.86.5>

К. В. Вороніна

<https://orcid.org/0000-0002-9346-1847>

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна

Т. Б. Валійова

<https://orcid.org/0000-0002-1121-6654>

старший викладач кафедри іноземних мов
Харківського національного університету радіоелектроніки

ІНОЗЕМНА МОВА ЯК РЕСУРС АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті розкрито питання щодо формування академічної мобільності студентів через засоби іноземної мови. Проаналізовано сутність поняття «академічна мобільність», яка є важливим елементом соціальної мобільності, забезпечує інтегративну здатність студентів та готовність майбутніх фахівців якісно та швидко опанувати головні і професійні компетенції щодо визначення свого власного шляху професійного розвитку і ефективної діяльності у соціально-професійних аспектах та самореалізації. Виділено різновиди академічної мобільності: вертикальна, горизонтальна, висхідна, вхідна, віртуальна та проходження виробничої практики. У роботі визначено цілі та завдання іншомовної підготовки та організаційні форми навчання іноземних мов для супроводження академічної мобільності студентів у закладі вищої освіти України. Наголошено на необхідності створення спеціалізованих курсів, які спрямовані на полегшення адаптації студентів до освітнього процесу за кордоном. Зазначено, що на основі аналізу практичного досвіду викладання курсу іноземної мови в академічному та професійному просторі для академічних цілей розглядаються навички та стратегії, які знаходяться у фокусі вищезазначеного курсу. Основна перевага навчання академічній іноземній мові: задоволення професійно-освітніх потреб студентів, розвиток академічної мобільності та підвищення мотивації студентів брати участь у міжнародних проектах. Висвітлено деякі перешкоди, що виникають під час впровадження курсу у навчальний процес та виділено певні вимоги до викладача іноземної мови й організаційного процесу. Означено, що навчання іноземній мові у закладі вищої освіти у процесі формування готовності студентів до академічної мобільності не може здійснюватися без вивчення академічної культури країни, у якій студент має навчатися, виховання у студентів адекватного загальнокультурного погляду на освітні, історико-культурні, соціально-політичні ресурси країни, яка його приймає.

Ключові слова: академічна мобільність, іноземна мова, комунікативна компетенція, академічна англійська мова, міжкультурна комунікація, загальноакадемічні навички, заклад вищої освіти.

Постановка проблеми. Євроінтеграційна трансформація української економіки передбачає докорінні зміни у змісті, принципах, формах організації та методах підготовки висококваліфікованих фахівців, які є конкурентоспроможними на сучасному ринку праці. Модернізація національної системи вищої освіти на основі Болонських принципів вже довела свою ефективність – вища професійна освіта сьогодні стає все більш успішною, відповідає потребам сучасного суспільства й прагне до постійного розвитку та самовдосконалення. Українські заклади вищої освіти активно долучаються до процесу осучаснення освітньої діяльності, використовуючи позитивний досвід низки провідних закордонних країн, й вже досягли значних результатів у цьому питанні. Впроваджується робота з якісної зміни змісту навчальних планів з урахуванням ринкової орієн-

тації, інтеграції випускників у професійне життя. Приєднання України до Болонського процесу – це не лише освітянська проблема, а й проблема входження майбутніх фахівців до європейського ринку праці. Тому критерії якості повинні ґрунтуватися на реальній конкурентоспроможності українських випускників, тобто якість повинна бути гарантована, що передбачає, в першу чергу, значне підвищення вимог до рівня володіння іноземними мовами випускниками закладів вищої освіти.

У контексті активної інтеграції України до світової та європейської освітньої спільноти питання іншомовної підготовки майбутніх фахівців набувають особливого актуального значення. Сформованість іншомовної професійної компетентності дозволяє майбутньому спеціалісту успішно включатися до процесу міжособистісної та міжмовної комунікації. Окрім того, вільне спілку-

вання іноземною мовою гарантує здатність налагоджувати та підтримувати ділові, професійні та культурні контакти, сприяє загальнокультурному та професійному розвитку особистості студента, його професійній та соціальній мобільності.

Сукупність цих факторів, а також забезпечення реалізації ключових принципів Болонської декларації – адаптації до норм та стандартів європейського освітнього простору, мобільності, професійної конкуренції – актуалізує потребу в удосконаленні та підвищенні якості іншомовної освіти в закладах вищої освіти України, формуванні у майбутніх фахівців відповідних навичок професійного та повсякденного спілкування, наданні науково-методичної підтримки з боку науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів [1].

Гуманітарний напрям освіти у контексті Болонського процесу ставить перед викладачами іноземних мов особливе завдання – забезпечити підготовку студентів, які були б готові до подальшого навчання в європейських університетах. Така підготовка повинна ґрунтуватися не тільки на традиційному відпрацюванні практично всіх аспектів іноземної мови, але й на значному посиленні змісту розділу, який передбачає країнознавчу та культурологічну підготовку, набуття додаткових знань про різноманіття культур, мов, національних освітніх систем з метою забезпечення органічного входження майбутніх фахівців у європейську систему вищої освіти. Новітня освітня модель має забезпечити вмотивований підхід до вивчення іноземної мови як основного засобу міжнародного спілкування, що дозволить майбутнім спеціалістам вже на початковому етапі долучитися до європейського інформаційного та освітнього простору [2].

В умовах глобалізації володіння іноземною мовою на достатньому рівні постає як один із вагомих культурних ресурсів, що забезпечує конкурентоспроможність майбутнього випускника закладу вищої освіти на міжнародному рівні, можливість усвідомлювати та транслювати сучасні знання, нарощувати свій професійний ресурс за допомогою інструментів академічної мобільності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженню теоретичних основ академічної мобільності студентів в закладах вищої освіти присвячені праці таких відомих науковців, як С. Бака [3], М. Ковбачук [4], Г. Корчова [5], Д. Свириденко [6], В. Триндюк [7] та ін. Сьогодні академічна мобільність за кордоном має системний характер, який узгоджується на рівні державної політики, але в Україні вона продовжує залишатися спонтанним та індивідуальним процесом. Ключові аспекти постанови «Про затвердження Положення щодо процедури реалізації права на академічну мобільність» [8] Кабінету Міністрів України від 12.09.2015 року – забезпечення права брати участь усім суб'єктам освітнього процесу у програмах ака-

демічної мобільності; точне формулювання варіантів, а також форм академічної мобільності; затвердження принципу перезарахування отриманих кредитів у контексті Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС), зокрема через порівняння змісту навчальних планів, а не назв курсів; збереження за студентами місця навчання, а також стипендії; місця роботи для професорсько-викладацького складу університету, які будуть залучатися до програм академічної мобільності.

Процедура здійснення академічної мобільності усіма учасниками освітнього процесу – це значущий крок у процесі імплементації Закону України «Про вищу освіту» [9], а також формування ефективного інструментарію з метою інтернаціоналізації українських закладів вищої освіти.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Проаналізувавши досліджуваний феномен щодо академічної мобільності студентів, вважаємо за доцільне визначити роль вивчення іноземної мови у закладах вищої освіти у контексті формування академічної мобільності майбутнього фахівця. Сформувати у студентів навички та стратегії, які знаходяться у фокусі курсу іноземної мови спілкування в академічному та професійному середовищі для академічних цілей, що допоможуть їм у своїй майбутній професійній діяльності. Розглянути перешкоди, що виникають під час впровадження курсу у навчальний процес і означити більш детально певні вимоги, які висувуються до викладача іноземної мови та організаційного процесу в цілому. Зокрема, питання щодо ефективного розв'язання проблеми реалізації академічної мобільності на рівні конкретного закладу вищої освіти, області, країни потребує ретельного вивчення, аналізу й обговорення на усіх рівнях, оскільки вона вважається важливим атрибутом сучасної вищої освіти, передумовою для подальшої її модернізації, ключовою умовою професійного розвитку майбутніх фахівців.

Мета статті: розкрити роль вивчення іноземної мови у закладах вищої освіти у контексті формування академічної мобільності майбутнього фахівця.

Виклад основного матеріалу. Попри те, що сьогодні маємо велику зацікавленість дослідників щодо цієї освітньої сфери, в українській педагогічній науці є кілька визначень терміну «академічна мобільність». Зокрема, у додатку до рекомендації Комітету міністрів Ради Європи (Страсбург, 02.03.1995 року) [10] наголошується, що «академічна мобільність» – період навчання, викладання та/або дослідження в іншій країні, ніж країна місця проживання студента або співробітника академічного персоналу. Цей період повинен мати обмежену тривалість, при цьому передбачається, що студент або співробітник повертається у рідну країну після завершення зазначеного періоду.

Термін «академічна мобільність» не призначений для позначення міграції з однієї країни в іншу. Однак, в Законі України «Про вищу освіту» [9] поняття «академічна мобільність» трактується як «можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) на території України чи поза її межами». На основі аналізу науково-педагогічної літератури доречно виділити наступні види академічної мобільності: вертикальна (студент навчається в іншому університеті), горизонтальна (навчання в іншому університеті протягом семестру або року), висхідна (направлення студентів та викладачів на певний термін з одного університету до іншого) та вхідна академічна мобільність (зарахування студентів й викладачів до іншого університету). Наразі існує ще й віртуальна мобільність, коли студенти із різних країн можуть навчатися дистанційно. Віртуальну академічну мобільність студентів можна визначити як онлайн-навчання в іншому університеті з активним використанням інформаційно-комунікаційних технологій [7].

Поряд із навчанням за фахом метою академічної мобільності студентів та магістрантів також може бути й проходження виробничої практики. Сьогодні цей тип академічної мобільності розглядається як найперспективніший, оскільки він забезпечує студентів можливістю набутти необхідних професійних компетенцій міжнародного рівня.

Суб'єктами академічної мобільності вважаються як студенти, так і випускники всіх циклів вищої освіти (бакалаврат, магістратура, аспірантура). Для аспірантів залучення до академічних обмінів має дещо інший характер, ніж для студентів: вони також відвідують поглиблені спецкурси, але разом з цим здійснюють науково-дослідницьку діяльність, збирають матеріали за темою свого дисертаційного дослідження у бібліотеках або архівах, проводять експерименти в лабораторіях, беруть участь у наукових конференціях, відвідують індивідуальні консультації свого наукового керівника. Академічна мобільність охоплює також професорсько-викладацький корпус та адміністративний персонал. Зміст академічного візиту у цьому випадку може включати елементи науково-освітньої діяльності, так само як і викладання. Наприклад, науковці одночасно із проведенням наукових досліджень або відвідуванням майстер-класів та тренінгів також можуть читати лекції, консультувати студентів або аспірантів. У контексті нашого дослідження академічна мобільність студентів розглядається як переміщення студентів з метою навчання з одного закладу вищої освіти до іншого на обмежений у часі термін у межах своєї країни або за кордон.

Основна мета академічної мобільності студентів – забезпечення можливості здобуття різносто-

ронної освіти за обраним напрямом підготовки. Академічна мобільність дозволяє здобувачам самостійно формувати індивідуальну освітню траєкторію. Порівнянність навчальних планів забезпечує студентам можливість обирати програми, що відповідають кваліфікації, яку вони здобувають. Обрані програми зараховуються як пройдений курс у базовому закладі вищої освіти за умови їх успішного опанування. Академічна мобільність також передбачає співпрацю як з українськими (внутрішня (національна) академічна мобільність), так і з іноземними університетами (зовнішня (міжнародна)). До ключових форм академічної мобільності належить: навчання впродовж семестру або навчального року з умовою перезарахування курсів, що вивчаються, у базовому закладі вищої освіти; навчання у літніх школах, участь у конференціях та семінарах; збір інформації для дослідницької роботи.

Як і в будь-якому виді діяльності, академічна мобільність має свої переваги: доступність європейських освітніх ресурсів; додатковий набір іноземних студентів у заклади вищої освіти України та збільшення надходжень до бюджету країни від експорту освітніх послуг; оптимізація навчальної та професійної мотивації студентів й викладачів; підвищення якості викладання; мотивація до опанування іноземною мовою оскільки для міжнародних проектів потрібен достатній рівень знання іноземної мови.

Проблеми, що пов'язані з академічною мобільністю, можуть виникати внаслідок розбіжності освітніх програм різних країн; різниці у вимірі навчального навантаження студентів українських закладів вищої освіти та університетів країн-партнерів; складнощів щодо інтеграції конкретних блоків задля забезпечення цілісності освіти; незнання або погане володіння іноземними мовами; і, врешті-решт, через різницю культур та розбіжність системи цінностей та ціннісних орієнтацій студентів різних країн. Для участі в академічній мобільності необхідний рівень володіння іноземною мовою (найчастіше англійською) не має бути нижче за B1-B2, але це не вирішує всіх проблем. Учасники програм можуть зіткнутися з наступними перешкодами: не розуміння носіїв мови, труднощі у повсякденному спілкуванні, проблеми міжкультурної комунікації та невербального спілкування, невміння міркувати англійською та загалом невпевненість у собі через нове мовленнєве середовище [11].

У зв'язку зі зростанням нових можливостей реалізації академічної мобільності студентів значно розширюються функції закладу вищої освіти у цьому секторі, а саме виникає необхідність не тільки гарантувати майбутнім фахівцям іншомовну підготовку на достатньому рівні, але також орієнтувати студентів на практичне використання іноземної мови в академічній та науко-

во-дослідній діяльності у закордонному університеті. Таким чином, доцільно провести корегування цілей та оновити курси іншомовної підготовки студентів у закладах вищої освіти, переорієнтувавши їх з опанування усіма видами мовленнєвої діяльності на формування вторинної мовленнєвої особистості, тобто необхідно прагнути сформувати притаманних носіям мови вербальних умінь відображати навколишню дійсність у процесі спілкування задля досягнення соціальних та професійних цілей. А також слід вносити корективи у зміст іншомовної освіти, тобто доповнити вже наявну систему знань національно-культурних особливостей та реалій країни мови, що вивчається, та конкретизувати сфери комунікативної діяльності (теми та комунікативні ситуації з програмами їхнього розгортання).

Провідними напрямками діяльності закладів вищої освіти за цих умов є такі: мотивувати студентів брати участь у міжнародних проектах та стипендіальних програмах вже на першому курсі, заохочувати їх до професійного та особистісного зростання у міжнародному освітньому просторі, долучати студента до іншомовного університетського середовища. Іншими словами, намагатися сформувати у майбутніх фахівців університетську компетенцію, основу якої становлять лінгвістичні знання, навички й уміння, необхідні для розуміння, конспектування, вивчення академічного матеріалу на лекціях та практичних заняттях в іноземному університеті; методологічні знання, навички й уміння, необхідні, щоб брати участь в семінарах, публічних виступах, для проведення майстер-класів, написання статті, вибору й обґрунтування теми дослідження (курсової роботи або магістерської роботи), роботи з документами; комунікативні знання, навички та уміння, необхідні для взаємодії студентів та викладачів у закладі вищої освіти.

Саме тому в багатьох українських закладах вищої освіти запроваджують у програму навчання студентів спеціалізовані курси іноземної мови спілкування в академічному та професійному середовищі для академічних цілей, курси підготовки до міжнародних іспитів, що дають змогу підготувати їх до інтегрування у закордонний університет, до включення в інший соціум задля успішного опанування програми навчання. Важливою складовою такої підготовки має бути й розвиток певних якостей особистості студента, таких як толерантне ставлення до людей іншої національності, до особливостей та цінностей іншої культури, повага до правил, норм поведінки, які діють в іншому університетському середовищі, а також зберігання своєї культури та вміння правильно представляти її.

Таким чином, певної актуальності набуває проблема становлення іншомовної комунікативної та міжкультурної компетенцій у процесі навчання студентів іноземній мові для академічної

мобільності. Педагоги-практики наголошують на необхідності формування академічної комунікативної компетенції в рамках курсу іноземної мови спілкування в академічному та професійному середовищі для академічних цілей, та вважають, що першочергове завдання вищезгаданого курсу полягає у розвитку спроможності студентів навчатися та проводити власні дослідження англійською мовою. Досягнення цієї мети, на їх погляд, сприяє розвитку у студентів загальної академічної грамотності (опанування навичками іншомовного читання й письма), що є важливою умовою успішного навчання студентів в іноземному закладі вищої освіти.

Існують деякі особливості курсу іноземної мови спілкування в академічному та професійному просторі для досягнення академічних цілей:

1. Вивчаючи іноземну мову, студент повинен поставити конкретну мету, а саме навчитись легко спілкуватись в академічному середовищі;

2. Формування знань, вмінь та навичок іноземної мови, яка безпосередньо вивчається, визначаються завдяки проведеному аналізу потреб студентів й відповідають їхнім академічним потребам;

3. У рамках вивчення іноземної мови за визначеною програмою студенту надається конкретна кількість годин, яку він не може збільшувати або зменшувати (існують обмеження у часі);

4. Конкретний курс іноземної мови обов'язково повинен викладатися дорослій аудиторії (магістри).

У цьому випадку академічна англійська мова дорівнюється до опанування навчальними навичками, під якими розуміють уміння, техніки та стратегії, що застосовуються у процесі читання, слухання або письма в навчальних цілях. Деякі дослідники цього питання розглядають навички навчання як важливий компонент курсу іноземної мови спілкування в академічному та професійному середовищі для академічних цілей, але підкреслюють, що потрібно формувати не тільки вищезазначені навички у рамках вищезазначеного курсу [11].

У процесі навчання студентів академічного аудіювання визначають наступні ключові завдання, а саме: прослуховування лекцій, презентацій та конспектування [12]. Тому доцільно на курсі академічної іноземної мови навчати студентів насамперед уміти розпізнавати структуру усного іншомовного тексту та логічні зв'язки й переходи між елементами; розуміти значення незнайомих слів за контекстом чи морфологічною структурою; відбирати релевантну інформацію з прослуханого тексту; розуміти прихований зміст тексту; розрізняти факти й думки; розуміти скорочення й аббревіатури, числову інформацію; передбачати зміст, спираючись на знання, що мають; розуміти й роз-

різняти ключову інформацію та деталі, розпізнавати ставлення людини, що розмовляє, зокрема за інтонацією та наголосом; розрізняти комунікативні функції, що виражаються різними структурами; виокремлювати ключові слова.

У закладах вищої освіти можна спостерігати, що у студентів недостатньо сформовані навички мовлення, оскільки, на жаль, вони не мають можливості постійно спілкуватися іноземною мовою. Отже, у процесі викладання курсу іноземної мови спілкування в академічному та професійному середовищі для академічних цілей важливо навчити студентів використовувати відповідні зв'язки для логічної єдності висловлювання іноземною мовою; ставити запитання з різними цілями (уточнення, прохання повторити або пояснити те, що було сказано, надати додаткову інформацію); ухилятися від відповіді та змінювати тему розмови; звертати увагу на особливості аудиторії та використовувати відповідний реєстр у процесі комунікації; користуватися конспектом або планом; використовувати риторичні техніки.

Також студенти на вищезазначеному курсі мають опанувати комунікативні функції, які необхідно практикувати як у письмовому, так і в усному мовленні, зокрема вводити в тему висловлювання; послідовно викладати свої ідеї, порівнювати їх або протиставляти; висловлювати згоду або незгоду; висловлювати власну думку іноземною мовою; презентувати гіпотези; інтерпретувати графічні та табличні дані; описувати причинно-наслідкові відношення; послідовно висловлювати свої думки іноземною мовою.

У процесі навчання академічному письму необхідно сформувати у студентів навички організації іншомовного тексту на кількох рівнях: взаємозв'язок ідей у реченні; структурування абзацу, написання тези та її підтримка; побудування загальної структури тексту та зв'язків між його елементами, використання потрібного реєстру та стилю при написанні академічного тексту; застосування структур, що відповідають цілям письма; вживання колокацій, типових виразів та мовленнєвих кліше; вживання слів-зв'язок для послідовного викладу ідей, їхнього порівняння або контрасту, опису причинно-наслідкових відносин; перифраз. Викладачі-практики також відзначають важливість формування у студентів наступних навичок: використання каталогів, періодики, індексів для пошуку необхідної інформації; цитування та контекстні посилання, написання бібліографії [13]. Перераховані вище навички необхідні студентам для того, щоб опанувати вміння реферування, анутовання текстів, написання різних видів есе, вміти описувати процеси або інформацію, яка міститься у графіках та таблицях; написати тези; вибудувати загальну структуру тексту та розкрити зв'язки між його елементами.

Виділяють наступні принципи успішного навчання іншомовного письма в університеті [14]:

→ студенти повинні постійно отримувати завдання, які формують навички іншомовного письма;

→ акцент має бути на розвитку навичок й вмій, без яких неможливе письмо у рамках конкретної дисципліни, а не на механічному написанні тексту;

→ перед написанням будь-якої роботи потрібно проводити зі студентами підготовчу роботу, у рамках якої висуваються ідеї, знімаються мовленнєві бар'єри;

→ викладачу іноземної мови потрібно чітко формулювати мету та окреслювати аудиторію для письмового висловлювання щодо заданої тематики;

→ студентів необхідно знайомити з інструментами, які вони зможуть використовувати у процесі створення текстів за фахом;

→ доцільно пропонувати студентам проводити взаємооцінювання письмових робіт;

→ викладачеві іноземної мови слід пропонувати завдання, які орієнтовані на розвиток у студентів конкретної мовленнєвої навички, а потім перевіряти саме її;

→ наступні завдання мають будуватися на навичках, які були сформовані у процесі виконання попередніх;

→ студенти мають бути проінформовані у якій формі та якого обсягу письмові роботи від них очікують, точні дати їх здачі;

→ критерії оцінювання, на які студенти зможуть спиратися при створенні письмового висловлювання, мають бути чітко сформульовані.

Розвиток іншомовних навичок у студентів на курсі тісно пов'язаний із формуванням і розвитком загальноакадемічних навичок: студенти повинні навчитися проводити пошук, здійснювати оцінювання, аналіз та синтез інформації; класифікувати й категоризувати іншомовний контент; порівнювати й зіставляти; планувати іншомовне письмове висловлювання, розробляти чернетку, редагувати її, а потім писати фінальний текст; дотримуватися заданих меж та рамок; оцінювати свої роботи та виправляти чужі; схематизувати інформацію.

Міжкультурна комунікація в іншомовному середовищі вимагає від студентів, які долучаються до академічної мобільності, також й загальнокультурної підготовки, сформованості загальнокультурної компетентності, що передбачає, нарівні з опануванням комунікативних знань, умінь та навичок, здатність сприймати іншу культуру як цінність, обізнаність із загальнолюдськими культурними ідеалами й цінностями, готовність до співробітництва та партнерства тощо. У зв'язку з цим необхідно підкреслити, що досягнення іншомовної комунікативної компетенції студентами неможливе без знання й розуміння лінгво- та соціокультурних особливостей країн-учасниць Болонського

процесу, які інтерпретуються у контексті загальнокультурної готовності до мобільності. Як показує досвід, навчання іноземної мови у закладі вищої освіти у процесі формування готовності студентів до академічної мобільності не може бути без вивчення академічної культури країни, у якій студент має навчатися, виховання у студентів адекватного загальнокультурного погляду на освітні, історико-культурні, соціально-політичні ресурси країни, яка його приймає.

Висновки і пропозиції. Таким чином, цілеспрямована діяльність закладу вищої освіти щодо формування мотивації студентів до участі в міжнародних проектах, конкурсах, інформування про позитивний досвід студентів, набутий у міжнародних освітніх програмах, можливості навчання у закордонних університетах, підготовка до міжнародних іспитів сприяють інтенсифікації академічної мобільності майбутніх фахівців. Відповідно, навчання українських студентів у закордонному університеті має передувати певний період, упродовж якого студенти зможуть не тільки пройти інтенсивну підготовку з іноземної мови, а й долучитися до програм, які допоможуть адаптуватися до академічного процесу за кордоном. Такі програми можуть дати студенту можливість зрозуміти взаємозв'язок між відмінностями культури чужої країни та налаштуванням академічної мобільності. Водночас іншомовна комунікативна компетентність як одна з умов формування готовності студентів до академічної мобільності може й має розвиватися з урахуванням загальнокультурного підходу, мусить орієнтуватися на широке коло освітніх та виховних завдань, потребує особливого методичного забезпечення.

Саме тому, вважаємо за доцільне продовжувати цілеспрямовану та систематичну діяльність щодо розвитку та популяризації вивчення іноземної мови у закладі вищої освіти, створювати необхідні умови для підготовки студентів до участі в програмах міжнародного обміну, з накопичення позитивного досвіду академічної мобільності у закладах вищої освіти України.

Список використаної літератури:

1. Наказ Міністерства освіти і науки України: Про затвердження Програми дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України на 2004-2005 роки від 23.01.2004 року № 49. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0049290-04#Text> (дата звернення: 2.02.2023).
2. Common European framework of reference for languages: learning, teaching, assessment. URL: <https://rm.coe.int/16802fc1bf> (дата звернення: 2.02.2023).
3. Бака С. Основні елементи академічної мобільності в країнах ЄС та інших країнах. Освітня аналітика України. 2017, № 1 (1). С. 117-127. URL: https://science.iea.gov.ua/wp-content/uploads/2018/12/117_127_Baka.pdf (дата звернення: 2.02.2023).
4. Ковбатюк М. В., Шевчук В. О. Академічна мобільність студентів в умовах розвитку освітніх інтеграційних процесів. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Вип. 30. 2020. С. 92-97.
5. Корчова Г. Академічна мобільність здобувачів в умовах сучасного освітнього процесу. URL: http://visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb_dl=3294 (дата звернення: 2.02.2023).
6. Свириденко Д. Аналіз ролі віртуальної академічної мобільності в обґрунтуванні засад розвитку сучасної вищої освіти. Українознавчий альманах. 2014. Вип. 17. С. 163-165.
7. Триндюк В. Формування готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк. 2017. 273 с.
8. Кабінет міністрів України Постанова: Про затвердження Положення щодо процедури реалізації права на академічну мобільність від 12 серпня 2015 року № 579. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення: 2.02.2023).
9. Про вищу освіту: Закон України від 28 грудня 2014 року № 37-38, ст. 2004. Відомості Верховної Ради України. 2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 2.02.2023).
10. Рекомендації парламентської асамблеї та комітету міністрів ради Європи. Міністерство Юстиції. URL: <https://minjust.gov.ua/m/rekomendatsii-parlamentskoi-asamblei-ta-komitetu-ministriv-radi-evropi> (дата звернення: 2.02.2023).
11. Bryntseva, O. Foreign languages as means of students' professional mobility development. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: збірник наукових праць Запоріжжя : КПУ, 2020, № 68, Т. 1., С. 212-216.
12. Peterson P. W. Skills and Strategies for Proficient Listening. Teaching English as a Second of Foreign Language. M. Celce-Murcia, ed. Boston: Heinle&Heinle, P. 87-100.
13. Bryntseva O. Professionally oriented teaching of foreign language writing of engineering students. Problems of Engineer-Pedagogical Education. 2020, № 69, P. 85-91.
14. Nine Principles of Effective Writing Instruction. Columbia University. URL: http://www.columbia.edu/cu/tat/pdfs/principles_writing.pdf (дата звернення: 2.02.2023).

Voronina K., Valiiova T. Foreign language as a resource for academic mobility in Higher Education Institutions

The article reveals the issue of the students' academic mobility formation by means of a foreign language. The essence of the concept of "academic mobility" which is an important element of social mobility provides the integrative quality of the students' ability and the readiness of future specialists to qualitatively and quickly master the main and professional competencies in determining their own path of professional development and effective activity in the social and professional aspects and self-realization.

The varieties of academic mobility are the following: vertical, horizontal, upward, incoming, virtual, and work experience internship. The paper defines the goals and objectives of foreign language training and the organizational forms of teaching foreign languages to support the students' academic mobility in higher education institutions of Ukraine. The need to create specialized courses aimed at facilitating the students' adaptation to the educational process abroad is emphasized. Based on the analysis of the practical experience of teaching a foreign language course in the academic and professional space for academic purposes, the skills and strategies that are the focus of the above-mentioned course are considered.

The main advantage of studying an academic foreign language is meeting vocational education needs of the students, developing academic mobility and increasing students' motivation to participate in international projects. Some obstacles arising during the implementation of the course in the educational process and certain requirements for the foreign language teacher and the organizational process are highlighted. It is determined that teaching a foreign language in a higher education institution in the process of forming students' readiness for academic mobility cannot be carried out without studying the academic culture of the country where the student is to study, as well as without educating students with an adequate general cultural view of educational, historical-cultural and socio-political resources of the host country.

Key words: *academic mobility, foreign language, communicative competence, academic English, intercultural communication, general academic skills, higher educational institution.*